

ՍՈՒՐՅԱՆԴԱԿ

ՀԱՐԱԹԱՐԵՐԻԹ

Յառաջիկայ Սեպտեմբերի 21 Էն
սկսեալ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ պիտի հրա-
տարակուի ամէն շաբաթը մի ան-
գամ իւր ներկայ ուղղութեամբն

Եաբաթաթերթս պիտի տպա-
գրկուի մեծ դիրքով մաքուր թուղ-
թի վրայ, Տարեկան բաժանոր-
դագինն պիտի լինի, Միացեալ Նա-
հանգաց ու Քանատայի համար Մէկ
տոլար միայն, իսկ ուրիշ երկիրնե-
րու համար՝ մէկ ու կէս տոլար
Թղթատարի ծախքը խմբագրու-

Թեան վրայ է .
Բաժանորդագինն կանխիկ վը
ճարեկի է , և գիւրութեան համար
առանց բաժանորդագինն ստանա-
լու թերթ չի պիտի լրկենք .

Ալաղըստ այժմեան բաժսնորդ
դնելն մինչ Յունվար պիտի ստա-
նան զՊուրհամնդակն՝ առանց բան-
մբ վճարելու, եթէ այժմէն բաժա-
նորդագրուին թ. շրջանի համար :

Ներկայ յագելուածովս կոչում
կընենք Հայ հասարակութեան մէն
մի անդամոց ազգասիրական զդայ
ման աշխատիլ՝ ըստ կարի՝ մանուկ
գաղթականութեանս աղատական
լրագրի յաջողութեան համար, ո՛չ
թէ Խմբագրի շահուն, այլ միոյն
յանուն աղդութեան և յօդուտ Հայ
գաղթականութեան: Հարկ է ըսել
նաև թէ մէք յոյս մեծ ունիմք որ
մեր աղդայինք պիտի փութան մինչ
Աեպտեմբեր գործնականապէս մի-
անդամնես ցոյց տալ ո՞յն քաջալեր
որն ցոյց տուին թերթիս ծննդեան
ժամանակ, և կասկած չունինք թէ
բաժանորդագրութիւնի փափաքող ամէն
անձեր որոշեալ ժամանակէ առաջ
մեզ յդած կը լինին իրենց հրաման,
որպէս զի գործի սկսած տտեննիս
կարողանանք գիտնալ մեր բաժա-
նորդաց թիւն և ըստ այնմ կտրգա-
ռութիւններ ո՞նկա.

Ծրաբ կամ նամակ դրկել հարի
է լրագրոյս ի մրագրութեան հաս-
ցէին որն կարելի է դանել երկրող
եռեսի մոտ:

ԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ Տ. ԳԱԲՐԻԵԼԵԱՆԻ

(Гарік · Л. Ільїн)

Ո՞ ահաւուր վիճակին և եւ ո՞վ է
այն որ այս բռնութեան ու գերութեան
վիճակի մէջ ի Հայաստան կուզէ տա-
կաւին որ բարոյական , բնաւորութիւն
կրթութիւն , դպրոց , եկեղեցի և ազօթք-
մնան ու ծաղկին , Գեռ մի քանի ամի-
առաջ Մուսսա պէկ Հայ գուղապետի մը
երկու գուստորերն առևանգեց տարա-
և ապա այդ գիւղացւոց ուղղեց հետե-
եալ հեգնական չնորհաւորութիւն թի-
«ինամի օլոուք» , Մինչ Հայ օրիորդ-
իւր հօր հետկ'աշխատի արտին մէջ
քուրտը կուգայ , կ'կատէ նախ զհայրն
ապա կ'առնու զգուստըն ու կը փախ-
չի : Հայու աղջիկներն կը գողցուի
ու լեռը կը տարուին ճիշտ որպէ
գառն կամ ոչխար լինէին :

Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըստեմ, այս
որ այս բաներ լսելով չ'զայրանար ու
քան անսիրտ և անպիտան է, որչափ
այդ քրտերը դաժման ու շար են. Մի
այս խժդութեանց բաւական պէտք
լինի բորբոքելու արդար զայրութ
ո՛ և իցէ մարգու որ պատիւ ունի
Ուրեմն է՞ր կամ և պատճեմ ձեզ ան
գթութեան գործեր որաց մասերն դու
ևս լսած էք և ամէն օր կը լսէք. Ես
ինչպէն կրնամ ասել ձեզ այն անա
սանելի պղծութիւններ որք կը գոր
ծուին մեր ամօթխած քոյրերու վրայ

Մատղաշ ազգիկն ու հարս հալամ
մի չունի
Որ իր մարմին անօրէնին դէմ ծածկի
էսովք դրած ձեռքերն աչից ամֆիլուս
Դթու սիրու ողորմութեան է կարօտ
Գթու սիրու ողորմութեան է կա-
րօտ մեր խեղճ Հայրենիք, բայց այ-
գթու և սիրու որ ՄԱՐՎ կը գործէ
Սրով, բայց ոչ Խուսական սրով, եթ-
Խուսական յառաջիկայ առթիւ գրաւ
Հայաստանի մնացեալ գաւառներն
գիտեցէք թէ Հայաստան պիտի լինի
մնայ Խուսական հզօր պետութեա-
մէ կ գաւառն, գիտցէ՞ք որ Հայութիւ-
պիտի կորնչի Բայց եթէ Հայկակա-
սուրն կարմիր անգութք քրդու արեամբ
անփափակ թշնամեաց արեամբ, եթէ գը-
նուին մի քանի հարիւր կոմ մի քա-
նի հազար Հայեր որք մարտնչին Հայ-
րենեաց հանար, որք մարտնչին յար-
թելով կամ յաղթ ուելով, զօրութեառ
կոմ տկարութեամբ, բայց ՄԱՐՏՆՉԻՆ
կը փրկուի Հայաստան: Այն Հայ ար-
խն որ այդ մարտի մէջ պիտի ներկա-
նէ հայ հովհաններն, պիտի յօրինէ այ-
կարմագիր ազերսագիր որ այլապէ
ազգու և լսելի պիտի լինի քան մե-
լանով գրուածներն, և Եւորպա պի-
տի լուծէ Հայկական խնդիրն, և պի-
տի լուծէ ի նպաստ մեզ: Յայնժա-
պիտի կրնայ մեր Հայրենիք միւսան
գամ ողջունել քաղաքական և ազգայի-
կենաց առաւառն փառաւոր և երից

Այս է մեր քաղցր յոյս : Բայց չեն գարանիր բսել աստ մի վայրկեան ըստ զամենայն շարատեսն ու անկարելի ենթագրութեանց . դիցուք թէ մեր զինեալ և յուսահատական ճգուն յանդին ի զինուսարական և քաղաքական պարտութիւն չարաչար , և տերութիւնք ժթրդ գարու զւանան մեզ ըստ ուերն անգամ տզգային սպատութեան յայնժամ թէև ազգային ապագայ՝ փրկել չեմք կրնար , սակայն փրկած կը լինիք ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏԻՒՆ . այս , պատութիւնն յայնժամ պիտի խօսի մեր Հայրենեաց վերաց այսպիսի արձանագրութեամբ —

«Հայ ազգը չորս հազար տարիներ
փառաց և աղետից մէջէն քալելով՝ ե-
կած հասած էր յժմրդ դար . բռնապե-
տութեան և բարբարոսութեան ան-
դադար հարուածոց տակ գետնատա-
րած կը կենար այս հէք ծերունի , և
կը խորդայր հոգեւար վիճակի մէջ ան-
յօս և անշարժ : Եւ ահա երկնաշուն-
իմն ոգւով ոգեորեալ գերագոյն շարժ
մամբ մի խորտակեց իւր չղթաներ . բ-
րաց նետեց իւր պատուառուն վերարկու-
ելաւ յոտս , մոնչեց իրրեւ զառիւծ , և
սկսաւ պատերազմիլ . Զարկաւ , զարկա-
զարկա՞ւ , և ինքն ալ իսպառ ուժաթափ-
ինկաւ և փչեց վերջի շունչն . իւր փա-
ռաւոր երիտասարդութեան արժան
մահուամբ մեռաւ այս վեհ ծերունի
Օրհնեալ եղիցի յիշատակն դիւցազ-
չայու մեան :

Եղբայրնե՞ր, եթէ Հայութիւն
չկրնար ապրիլ փառաւորապէս, կրնա-
մեանցի պատուաւորապէս :

Ուրեմն այլ ևս մի՛ հարցնէք այ
տիուրա անսիրտ հարցումն ըսելովթ
«ի՞նչ կընանք ընել» — Կընամք մեսնիլ
Եղբայրնե՞ր, Հայաստանի մէջ մե
եղբայր հունձքն կ'այրեն, տուներն կ'
քանդեն, եկեղեցիներն ու վանքերն ա
խոսի կը վերածեն, հարսն ու ալջիկ
անհալաւ կը թողուն, առողգն ու գեղ

ցիկն լեռ կ'տանին , արին ու բարին կ'ըպանեն ու կը խարուկին , և տակաւի կը հարցնէք թէ ինչ կրնամք ընել .—
Կրնամք մարդու պէս զայրանալ մեր զայրութ կրնայ ցնցել մեր հայրենակցաց թմրած քաշութիւն : Այսու նոցա արութիւն արհաւարաց անընդհատ ազդեցութեան տակ ահաբեկ թմրաէ , և պէտք է որ Հայաստանէն գուրսա ազատ երկրաց մէջ ցրուեալ Հայքասկեռեալ գեորեալ գշարակ մատուցանենք մենուաղեալ հայրենակցաց : Մենք ազատ աշխարհաց մէջ գաղթական Հայքապատախանատութիւն ունիմք ահպին : Հայաստանի արիւնն Աստուածեր ձեռքէն պիտի պահանջէ : Աւո՞ր են Սմբատ և Յշան , ու՞ր են առևանդես մեր քոյրեր , ու՞ր են մեր բանի ու բացեալ հարունք , ու՞ր են մրր ափառեալ հայրենակիցք .— Այս հարցումներ կուրզ դուին մեզ այն Աստուծմէն որ երրեն հարցուց անգոտ թ եղոր մի անո՞ր քո եղբայր » : Այս հարցումն կուգա մեզ Անկէ որ ստեղծեց երկաթն ու կապար , և կ'ուզէ որ սուրբ գնատակ գոյծածենք մեր սուրբ կրօն ու մեր պատիւ պաշտպանելու համար : Հաւատոց ցէք , Հայեր , թէ երրէ՛ք զայրութ առելի տագար եղած չէ քանի զայն որ զմելը բան կ այնէ այս երեկոյ . Երբէք պատերազմ սուելի տրդար և սուրբ եղած չէ քանի զայն զոր մեք կոչուած ենք մը դել մեր կրօնի և մեր պատույ թշնամաց ու էմի :

Անցեալ օր երբ իմ նորեկ հիւրեր կը պատմէին ինձ այն խժդժական գործողութիւններ , փոթորկիալ հոգի դարձաւ առ Աստուած և մի ուխը ըրաւ ոսուրբ և յաւիտենական : Զնոյութիւն, այն օրէ ի վեր իմ ազօթք ըրա եմ և կը կրկնեմ արտասուօք և զարութիւ առաւօտ , կէս օր և երեկոյ Զայն կը կրկնեմ այժմ առաջի ձեր . . .
«Կը հաւտամ թէ ի Քէն կուզո ինձ այս զայրութ և այս ներշնչում կը հաւտամ թէ առաջի Քո այնպէս անհաճոյ է հարստահարելոցս արկան համբերութիւնն որչափ գարշելի է հարստահարողացն անզդամութիւն : Կը հաւտամ թէ ի Քէն կուզոյ , Հայր , Քէն կուզայ ինձ այն համոզում թէ կը պարտիմ կենացս մնացեալ օրերն նուիր

բԵԼ հայրենակցաց ազատութեան Սրբ
գործոյն կախում այժմիկ թէ ան
երկիւղ պիտի առնում այն ՍՈՒՐ զոր
կը ցուցնես ինձ , եի ՑՈՒՉԱՓ ՀԱՅԻԵ
ՆԵՔՍ ՓՐԿՈՒԱԾ ԶԵ , ԵՐԵԿԵՔ ՎԱՐ ԶԵ
ՊԻՏԻ ԴՆԵՄ ԶԱՅՆ , ԵՐԵԿԵՔ , ԵՐԵԿԵՔ

Մայր-Հայրենեաց ժանգոտած ըլլլ
թաներուն առաջին օդոկր փշրող Նա
Հասոակներն եե ԱԳԲԻՊԱԴԵԱՆ ՅԱՎ
ՀԱՆՆԵՍ Վանցի և ՎԱՐԴԻԱՆ ԳՈԼԾԵԱՆ
Ախալցիսացի, իսկ սացա ընկերն՝ Գու
լագուզեան, կը վստահացնէ «Արմենիա
թէ կապրի տակբաւին»: Չուչի ճակատա
մարտի մասին նոյն թերթին հաղորդ
ուած է թէ կախւը տեղի ունեցերէ Ա
հելազօր թուրքաց և երեք Հայ հե
տեակաց մէջւ, երկու զինուոր և մէ
ձի կը սատկին, ԱԳԲԻՊԱԴԵԱՆ նահա
տակ կ'իյնոյ ու ՎԱՐԴԻԱՆ թշնամեաց
ձեռքը չի յնալու համար անձնասպա
կը լինի ու Կաւագսպազեան մութին մէ
աներեսոյթ կը լլայ, Ծանօթ նամակն
ըզ կողապտուած են անկետու Նահատա
ներէն: Խալիլի հեռագրած ահազի
սուտերն մի անգամ ևս կապացուցա
նեն ապացուցեալ ճմարտաւթիւնն

ԱԳՐԻՊԱՍԵԱՆԻ ԵՂԲԱՋՐԸ ՀԵՄԵԿԱԼ
ՀԵԽԱԳՐԱԾ Է ՎԱՆՀՆ ՄԵԾ ԵԱԼԱՐՔՈՍԻՆ

Ադրիանական Յովհաննէս, ա
քանի մը խոպանակներու թելագ
րութեամբ երեք տարի առաջ Յով
հովո, և Պարսկաստանի կողմէրը խոյ
տուած ու տեսակ տեսակ պատշա
ակներու ու ձեւերու ներքեւ ամէ
կողմ՝ շրջելէ յետոյ վերջին անգա
խոռվարար Վանցի Կարապէտ Գու
լագուզեանի, Առաստացի Վարդանն
և մէկ քանի անձանց հետ հանրայի
ապահովութիւնը վրբուզիւ նը
պատակաւ աւազակ ձեսնալով ար
կողմն անցած և ձուհի կիրճին մ
իւր արժանի պատիմն գտած էր
նուաստիս հարազատ եղբայրն է
Խառվայոյլ անձինք ոմանք, որք կա
ռաջուութեան դէմ յանիրաւի շւ
փրթութիւններ յարուցմել կը նը
կատին, օգուտ քաղելով իմ վշտո
հար վիճակէս որ բնակոննաւար յա
ռաջ եկած է եղբօրս այդ արիա
ծէն, սկսած են այլ և այլ սու
զոյցներով յայտարարել թէ եղ
բայց ճամանդ մէր և թէ յանի
բարի սպաննուած է։ Այս պատճա
ռաւ, Վանեցի Թարոննեան Միլլաբ
մէկ քանի օր առաջ զիս իւր գրո
սենեակը կոչեց և անդ գողտնա
բար առաջարկեց ինձ դատ բանալ
ունենալ թիւ իւր գույն ու գույն

Ըստով թէ սպայչու ռամբորդօս
պահուն յանիկու ի սպաննուածեթ
թարժնեան յանձն տաւաւ ոյս տա
թիւ հոգալ հեռագ. ական և այ
ծախքերն, և մրնչե իսկ տպահովս
տնս ծախքերը: Կը համարձակի՛
յայտաբառել թէ չու տի զիջանի
խռովարաբաց գործիք լինելու վա
տութիւնը գործել, ուստ որում ո
մնեցուն յացանի է թէ եղբաց:
Յովհաննէս՝ խռովոր և չարուգ

Կասկած չկայ թէ ոյս հեռագիր
բռնութեան տակ ստոր որեւ տրտուա
է վշտահար Կարտպետ զուցի Թո
բռնեանն ջախջախի լու կամ որի
ստոր մի նպատակի հ ևս ու

